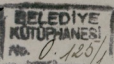

حقوقى بىلىكلەر مجموعهسى

سَاحِبْ وَسْرُجَرْدِي : پارس حقوق فاكولته سېنى دوققۇرى

آووقات مىلاسى غادىر انقور

هيئت تحريه

موسيو آئيل ماستر : پارس حقوق فاكولتهسى
مدرسلىرىدىن

موسيو شاورغورە : پارس حقوق فاكولتهسى
فخرى مدرسى

موسيو ا. سالدەم : حقوق دول مجموعهسى
هيئت تحريه سىندىن

باھر بىك : احضار قوانین قومىسيونى اعضاسىندىن
محمد طلعت بىك : آووقات

موسيو آ. پىليوني : پارس حقوق فاكولتهسى
دوققۇرى

فراد خىلوصى بىك : محكمە تميز اعضاسىندىن

صبرى بىك : استانبول محكمە اصلية اعضاسىندىن

مصطفى رشيد بىك : استانبول حقوق فاكولتهسى
مدرسلىرىدىن

احمد رفيع بىك : استانبول اجرا رئيسى

احمد صميم بىك : استانبول حقوق فاكولتهسى
مدرسلىرىدىن

موسيو شارل قروزا : استانبول حقوق فاكولتهسى
مدرسلىرىدىن

آدرەس : غلطەدە چاليان خاندە آووقات مىلاسى غادىر انقور افندينىك يازىخانهسى

تلفون : بىك اوغلى ۳۰۰۸

بەر نىسخە نىك بىلى ۳۰ غرۇشدر

كاغدىچىلىق ومطبعه جىلىق آنونيم شىركىتى — استانبول

۱۹۲۶

اثبات واسطه‌لری

کیم اثبات ایله مکلفدر ؟ - دعوا نه کی واسطه‌لر ایله اثبات اولنه بیلیر - مجله ایله موضوع تحدیدات . اصول محاکمه حقوقیه قانونی - ۲۱ مارت ۱۳۴۰ قانونی - قانون مدنی

— ۱ —

§ اثبات واسطه‌سی ، منازعه ایدیلن حقه ، حاکمی اقناع ایچون ، قانونک استعمالنه مساعده ایتدیکی واسطه‌لردر .

بو واسطه‌لرک نه‌دن عبارت اولدیغنه ونه شکله استعمال و ابراز اولنه بیله‌جکسه دائر اولان احکام قسماً مجله‌یه و قسماًده اصول محاکمه حقوقیه قانوننه درج ایدلمشدر . مجله ، دعوانک نه کی واسطه‌لر ایله اثبات اولنه بیله‌جکئی و بو واسطه‌لرک شایان قبول اولسی ایچون احتوائتیمی ایجاب ایدن شرطلری وهانکی طرفک دعوائی اثبات ایله مکلف اولدیغنی بیان ایدیور؛ اصول محاکمه حقوقیه‌ایسه عمومیتله اثبات واسطه‌لرینک شکل اقامه واستعمالی احتوائتمکله برابر شهادت وقرینه‌لر ایله اثباتی جائز اولان خصوصاتی تحدید ایتمکده‌در . بو صورتله بیناته متعلق احکام ایکی قانون آرسنده تقسیم اولمشدر .

فرانسه قانون مدنی‌یه یالکز اسباب ثبوتیه‌نی تعیین ایتمشدر . بونلرک شکل استعمال و اقامه‌لرینه متعلق احکام اصول محاکمه حقوقیه قانوننه درج اولمشدر . بالعکس آلمان اصول محاکمه حقوقیه‌سی بیناته متعلق بالعموم احکامی احتوائتمکده‌در .

۲ نisan ۱۹۲۶ تاریخنده نشر اولنان قانون مدنی ، دعوانک اثباتنه متعلق بعض احکامی احتوائدوب دیگر بر چوق احکامی اصول محاکمه حقوقیه‌یه بر اقلش اولدیغندن بیناته متعلق احکام ، ینه قانون مدنی ایله اصول محاکمه حقوقیه آرسنده تقسیم ایدلش بولنه‌جقدر .

§ قانون مدنی ایله دردست احضار اولان اصول محاکمه حقوقیه قانونی لایحه‌سی بیناتک شرائط قبول و تقدیری و اصول اقامه‌سی خصوصنده بر چوق اساسلی تعدیلات یایمده‌در . مقاله‌مزده بواساسلری ایضاحه چالیشه‌جغز . شوقدر که بواساسلری وفائده‌سنی لایقیله اکلاته بیلیمک ایچون احکام موجوده ایله محذورلرینی کوسترمک وبعده بر مقایسه یایمق فائده‌لیدر .

§ مسئله حقوقیهك اثبات شكلرى و واسطه لرى ايله مسئله ماديتهك اثبات شكلرى و واسطه لرى آرسنده چوق فرقلر واردر .

مسئله ماديته ، طرفينك، ادعا ايتدكلرى حقه اساس اولق اوزره ، اولديغنى ويا اولمديغنى بيان ايتدكلرى حاديه ووقعه لردير . مسئله قانونيه ايسه ثابت اولان اشبومادى و قعله لر حقدده تطبيق ايجاب ايدن حكمدر . طرفين بعضاً مسئله ماديته و بعضاً مسئله حقوقيه ده و بعضاًده هر ايکيسنده اختلاف ايدرلر .

اساس اعتباريله مسئله ماديته ده طرفين اتفاق ايدرلر ايسه حاكم اكا كوره مسئله حقوقيه ي تطبيق ايدر . و بو مسئله لرى بشقه صورته اثبات لازم گلر ، مكر كه قانونك صراحتى ايجابى ، محكمه طرفندن رأسأ تدقيق و تحقيق لازم اولان بر حال موضوع بحث اولسون ؛ بالخاصه احوال شخصيه مسائلنده اتفاق طرفين كافى دكلدر . اسويچره وود قانتونى اصول محاكمه سى ، (ماده : ۱۲۱) مسئله ماديتهك وقوعى جهته ده اختلاف موجود اولديغى تقديرده فقره آتيده بيان اولنه حق شكاده طرفيندن برينى او مسئله يي اثبات ايله مكلف طوتار . او طرف اثبات ايدمه ز ايسه دعوا ديكر طرفك لهنه اوله رق حل اولونور .

مسئله حقوقيه ده ايسه طرفينك اتفاق ويا اختلاف ايتتى آرسنده بر فرق يوقدر . طرفين يا كلش بر حكمده متفق اولسه لريله حاكم مقيد اوله ماز . طرفيندن هر برى مسئله حقوقيه ده حاكمى تنوير ايتك حق و صلاحيتنى حائز بولمغله برابر ، هيچ برينك ، تطبيق ايجاب ايدن حكمى اراده و اثباته مجبوري ي يوقدر . بالعكس حاكم بوبابده لازم اولان تدقيقاتى اجرا ايدمرك رأسأ بو حكمى بولمغله مكلفدر .

مع مافيه هر حاديه ده مى قانونلر تطبيق اولنه ماز . از جمله ۲۳ شباط ۱۳۳۰ تاريخنده نشر اولنان بر قانون موقت ايجابى « عقد و فسخ نكاه و تفريق ابدان و ابوت و نسب و تنبى كې حقوق عائليه و رشد و مأذونيت و حجرو وصايت كې اهليه و اموال منقوليه طأد وصيت و تركه لره متعلق » دعوالرده « انتظام عامه دولته منفاير اولماق شرطيله علاقه دارانك حكومت متبوعه لرى قوانينته » توفيقاً حكم و برلك لازم كلير .

كذلك بعضاً محلى عرف و تعامللرك مدار حكم اتخاذ اولمى لازمدر . مجله كې يكي قانون مدنيز و بالخاصه بورجلر قانونى بر چوق ماده لرنده محلى عرفلره كوره مسئله نك حل اولنه جغنى بيان ايتكمده در .

محلی عرفلرک و یا خود اجنبی قانوننک تطبیق لازم اولان احوالده، حاکمک، بو حکملری بیلرسی ضروری اولمادیغی کی بوبابده اجرای تدقیقات ایچون لازم اولان واسطه لر ایله مجهز دخی اولمديغندن، بو احکامک بر مسئله مادیه کی اثبات اولنسی ضروریدر . بناء علیه بو حکملرک تطبیقی طلب ایدن طرف، اونلری اثبات ایله مکفدر . اسویچره نوشتلر قانتونی اصول محاکمه قانونی (ماده : ۷۰) وود قانتونی اصول محاکمه قانونی (ماده : ۱۲۶) . — مع مافیله او طرف اجنبی قانونتی و یا عرفی اثبات ابده من ایسه دعوا بوسبيله رد اولنه ماز . بلکه محلی عادت یوق ایمش کی معامله اولونور . یا خود اجنبی قانونی نظر دفته آلتیه رق ملی قانونلر موجبجه مسئله حل اولونور .

§ مسئله حقوقیه . قانونک متن و روحندن ؛ قانونده صراحت اولمایان احوالده عرف و تعاملدن استخراج اولونور . (قانون مدنی ماده : ۱) مع مافیله قانون هر نه قدر مطلق اولسه دخی عمومی اولمایان عرف و تعامللر، هر مسئلهده نظر دفته آلتیه یوب آنجق قانوناً صورت مخصوصده تصریح ایدلش اولان مسئلهلرده نظر دفته آلتیه . فی الحقیقه قانون مدنی مملکتک هر طرفنده سیاناً تطبیق اولنق لازمدر . محلی عرف ایله قانونک اکمال و اتمام اولنسی قابل اولور ایسه مملکتده تک بر قانون موجود اولماز . دیگر طرفدن عرف و تعاملک حقوقک منابعدن عد اولنسی بونلرک دوغریدن دوغری به افکار ملتدن دوغانسک بر نتیجه سیدر . اونک ایچون دیگر قانونلر کی عرف و عادتکده بوتون ملتک اکثریتدن دوغانسی لارمدر . اسویچره قانونی اسباب موجب مضطبه محرری اوژدن هویر Eugen Huber بومطالعهده بولندینی کی (صحیفه ۳۱) شارح کورتی Curti دخی بو مطالعهدهدر . (صحیفه : ۳) .

عمومی عرف و عادت دخی بولندینی تقدیرده حاکم، علمی قناعتی ایله حادثهده تطبیق ایجاب ایدن حکمی تحری ایدر . مع مافیله کیفی و عندی تقدیرات و مطالعات ایله قناعت حاصل ایده من . اول امرده، مماثل حادثلرده دیگر لرینک بولدقاری و یا تطبیق ایتدکلی و دوشوندکلی حکم ایله تنور ایتک لازمدر . بونک ایچون مؤلفلرک مطالعه لرینی و اجتهاد محاکمی دائماً کوز اوکنده بولندیرر . اورادهده حادثه حقتده بر حکم بوله ماز ایسه طرفینک شخصلرندن تجرد ایدهرک و آنلره قارشو حاصل ایده جکی مرحمت، نفرت کی حسلره تابع اولیه رق، مجرد بر صورتده یعنی واضع قانون کی دوشونه رک تطبیقی عادل و فائده لی بوله جنی بر قاعده یی حادثیه تطبیق ایتسی لازمدر . (اسویچره قانونی اسباب موجب مضطبه سی صحیفه ۳۱)

§ بعضاً طرفین قانونک متننده اختلافا ایدہ بیلرلر . بوکی احوالده رسمی جریده ایله نشر اولسان متن اساس اتخاذ اولونور . معافیہ بومتنده بر یا کشلق وقوعی ادما اولنور وشبهینی موجب بر حال کورولورسه رئیس جمهور و ملت مجلسی رئیس طرفندن مصدق قانونک اصلی اساس اتخاذ اولنقی لازم کلیر .

.*

§ مسئلہ مادربنی اثبات ایدہ هانکی طرف مکلفدر ؟ مجلهیه کوره هر مدعی دعواسنی اثبات ایله مکلفدر . اثباتدن اظهار عجز ایدرسه حادثهده خصمی ، یعنی ایله تصدیق اولونور (ماده : ۷۶)

شو قدرکه مدعی ، دعوائی اقامه ایدن کیمسه اولمیوب خلاف ظاهری ، یعنی نادر و غیر طبیعی اولان برحالی ادما ایدن کیمسه در . (ماده ۷۷) معافیہ عمومی اجتهادلره کوره منفی بر وضعیتی یعنی بر شینک اولمادیغنی ادما ایدن طرف اصلاً اثبات ای مکلف دکلددر . بویله بر ادما قارشوسنده مثبت جواب ویرن طرف هر حالده اثباته مجبوردر . بر حالک ظاهر ، طبیعی ، غالب شایع اولدیغنی تعیین دائماً قابل اولهمیه جفتدن مجله بعض مادهلرنده ظاهر و طبیعی اولان حاللری نظر دفته آلهرق کیمک اثبات ایله مکلف اولدیغنی تعیین ایتمکده در . ازجمله بر شینک بولندینی حال اوزره قلمسی (ماده : ۱۰۵) ، برائت ذمت (۸) ، براسر حادثک ادما کوننه نظراً الیقین زمانه اضافه اولنمی (۱۱) اصلدر . معافیہ بوقاعدهلرده قطعی اولمیوب بالعکس بعضاً برائت ذمتی ادما ایدن طرف ده اثباته مجبور اولور . ازجمله بورجلی اولدیغنی ثابت اولان کیمسه بورجنک سقوطنی ادما ایدرسه بوادعاسنی اثباته مجبوردر .

§ یکی قانون مدنیده ، ادما ایدن طرفی اثبات ایله مکلف طوتمقده در . شو قدرکه قانون مدنییه کوره منفی ادما ایله مثبت ادما آوه سنده هیچ بر فرق اولمیوب هر ایکیسنده استناد ایدن طرف اثبات ایله مکلفدر . یکی عصرک بدایتلرنده منفی ادما لک قابل اثبات اولمادیغنی قساعتی موجود اولدیغندن بزدهده منفی

برشیشی ادما ایدن کیمسه اثبات ایله مکلف طو تلامشدر. بونظریه نك نه قدر یا ککش اولدیغی بوکون تماماً آکلاشلهشددر. فی الحقیقه چوق کره برادعانک مثبت ویا منفی اولماسی جمله نك طرز تر کینه تابع اولوب عینی فکر مثبت شکلده اولدیغی قدر منفی شکادهده افاده اوله بیلیر. از جمله بر کیمسه نك زنکین اولدیغی ادما ایتیمی ایله فقیر اولدیغی ادما ایتیمی آره سنده فرق یوقدر. کذلک بر کیمسه نك یاشامادیغی ادماسیله وفات ایتدیگی ادماسی عین معنادهدر. واقعا بر کیمسه نك دیکرینه اصلاً بورچ ویرمه مش اولسی کبی بعض منفی ادعایک اثباته حد ذاتنده امکان بوق ایسهده بو امکانسزلق ادعایک منفی اولماسندن دکل ؛ ادما اولونان خصوصک غیر معین ومبهم اولمسندن ایلری کلیر. نته کیم غیر معین ومبهم مثبت ادعایک دخی قابل اثبات دکلدر. مثلاً بر کیمسه نك دیکرینی هر کون ومادام الحیاه اعاشه ایتدیگی ودائماً اوکا باقدیغی، کوروب کوزتدیکنی ده اثباته امکان یوقدر. شاهدلر انجی مدعینک، مدعی علیهی، معین بر زمانده اعاشه ایتدیکنه شهادت ایده بیلیرلر که بوندن او شخصک اوزون بر مدت ایچنده متبایاً ومنظماً اتفاق واعاشه اولندیغی معناسی چیقارمق منطق اوله ماز.

کرک مثبت و کرک منفی بویله مبهم وغیر معین اولسنه منی قابل اثبات اولمیان بر فعلی ادما ایدن طرف بالضروره دعواسی اثبات ایدمه چکندن حقیقت حالده انلره استنادده فائده یوقدر. § قانون مدنی، بعض ادعایک اثباتی فوق العاده مشکل ویا غیر ممکن بولندیغی نظر دفته آلهرق، هر مدعینک ادعاسنه اساس اولق اوزره در میان ایتدیگی فعلی اثباته مجبور اولدیغی قاعده سنه ایکی نوع استثنا وضع ایتشددر. اول امرده قانون ایله خلاقی تصریح ایدلمه مک لازمدر. قانون بعض احوالده، مدعی علیهک حادثی اثبات ایتیمی ده ا قولای ومدعی ایچون اثبات چوق مشکل ویا غیر ممکن اولدیغی نظر دفته آلهرق مدعی بی دکل بالعکس مدعی علیهی اثبات ایله مکلف طو تلامشدر. ثانیاً بعض مجهوللره دلالت ایتدیگی قانوناً غالب شایع عد اولنان وضعیترک اثباتی حالنده بو مجهوللرده ثابت اولور. بشقه صورتله بونلری اثبات لازم کز بوکی مجهوله دلالتی قانون ایله قبول اولنان قرینه لره قرینه قاطعه قانونیه دیرلر. بونلرده ایکی درلودر. بعضیلرینک خلاقی دیکر طرف اثبات ایده بیلیر. بعضیلرینک ایده من. قاعده اولهرق قانوناً مصرح اولمیان هر حالده قانونی قرینه لره خلاقی دیکر طرف اثبات ایده بیلیر. (جنوره قانتونی اصول محاکمه قانونی ماده : ۱۶۵ ؛ وود قانتونی اصول محاکمه ماده : ۱۳۸) قانون مدنینک مدعی بی اثباته مکلف طو تلامدیغی باشلیجه ادعایک شونلردر :

۳ نجی ماده موجبنجه حسن نیت اصلدر . اونی ادا ایدن طرف اثبات ایله مکلف دکلدر . سوءنیتی ادا ایدن اثباته مجبوردر . [۱]

بر کیسه نك بر حیات ، ویا معین بر زمانده یاشامش ویا دیکرندن اول ویا صوکره وفات ایتش بولنمی سببیه برحق ادا ایدنلر بوجالاری اثباته مجبوردر . (ماده : ۲۸)
بوشانما وقوعنده قاری قوجادن هربری کندیلرینه مآذ شخصی ماللرینی استرداد ایدر .
قادینك اموالی نقصان ظهور ایدرایسه زوجی نقصانی تضمین ایله مکلفدر . قوجا بونقصانه
زوجه سنك سببیت ویردیکنی ادا ایدرسه بونی اثبات ایله مکلفدر . (۱۴۶)

بر کیسه ، نکاحك عقدندن لااقل آلتی آی صوکره قاریسنك دوعوردینی چوجق کندیسندن اولمادیغنی ادا ایدرسه چوجنك قوجاسندن اولدیغنی ادا ایدن قاری اثباته مکلف اولمایوب زوج ، چوجنك کندیسندن اولماسی احتمالی بولونمادیغنی اثبات ایله مکلفدر (۲۴۳) ؛ وصی ، وصایتی آلتنده بولنان محجورك مالی اداره ایدرکن قصوریه سببیت ویردیکنی ضرری تضمینه مجبوردر . شوقدرکه وصی ، ضررک حصصولنده قصوری اولمادیغنی ادا ایله تضمیناتدن قورتولمق ایسترسه بونی اثبات ایله مکلفدر (۴۱۱) ؛
بر کیسه وارثلرندن برینی ، سببی بیان شرطیه ، رد ایدرهك میراثندن محروم ایده بیلر .
میراثدن محروم ایدیلان کیسه محرومیق ایچون مورثك بیان ایتدیکی سببک دوعری اولمادیغنی ادا ایدرسه ، مدعی علیه سببک دوعری اولدیغنی اثبات ایله مکلفدر . (۴۵۹)
مرهون ، مرتهنك التده تعدی و تقصیری اولمقسزین تلف ویا ضایع اولورسه کندیسنه ضمان لازم کفر . فقط قصوری اولمادیغنی ادا ایدن مرتهن اثباته مجبوردر . (۸۵۹)
§ قانونك بعض مجهوللره دالات ایتك اوزره معین قرینهلر قبول ایتدیکنی ایضاح ایتش ایدم . بو اساسی تنویر ایچونده قانون مدینك قبول ایتدیکی بعض مهم قرینهلری ذکر ایدم :

حسن نیت اصل اولغله برابر بر کیسه نك ، حال و وضعیت ایجابی ، کندیسندن بکله ن دقت و اهتمامده بولنماسی سوءنیتك دلیلی عد اولمشدر . (ماده : ۳) بناء علیه بو وضعیتده حسن نیت ادا ایدر ایسه سوزی ایله تصدیق اولنه ماز .

هانکیسنك ده اول و صوکره وفات ایتدیکنی تعیین امکانی اولمقسزین اولنلر عین زمانده اولش فرض اولونور (۲۸) ، از جمله بر قضا نتیجه سنده بر چوق

(۱) قانون مدنی موجبنجه چوق کره بر معامله تك نتیجه سنده اولهرق بر حثك دوعومی ، ویا بر بورك شمولی معامله یابان کیسه نك ویا بوركلینك حسن نیتله حرکت ایدوب ایتدیکنه تابعدر .

کیمسه لرك يكدیكړینی متعاقباً وفات ایتدیکی محقق اولسه بيله ، ا کر هانکیسنگ دها اول وفات ایتدیکی قطعیته تعیین ممکن اولمازسه هپسی بردن وفات ایتش کې عد اولنه رق یكدیكړینه وارث اولمازلر .

نکاح باقی ایکن ویا زوالندن اعتباراً اوچیز کون ظرفنده دوغان چوجق مشروع فرض اولونور . (۲۴۱) بو مدتدن صوکره ویا نکاحک عقدندن یوز سکسان کون اول زوجه نك دوغوردینی چوجق ، مشروع فرض اولنماز .

قانونی مدنی موجبجه میراثی قبول ایدن وارث متوفانک بالعموم بورجلرندن مسئولدر . بناءً علیه مسئولیتدن قورتولق ایچون میراثی رد ایتسی لازمدر . مع مافیه قانون ترکسی مستغرق دیون اولان کیمسه به وارث اولانلرک میراثی رد ایتدکړینی قبول و فرض ایدیور . (۵۴۵)

یكدیكړینه جوار اراضینک حدودلری پلانلر وارض اوزرینه وضع ایدیلان اشارتلر ایله تعیین اولونور . بونلردن بری دیکرینه اویمادینی تقدیرده پلانک دوغری اولدینی فرض اولونور . (۶۴۵)

یكدیكړینه جوار غیر منقوللری تفریق ایچون یاپلش بولنان دیوار ، تل کی مانعه لرك قومشولر آره سنده مشترک اولدینی فرض اولونور . (۶۴۷)
بر مالک ذی الیدی اکا مالک فرض اولونور . (۸۹۸)

ایشته بو حاللرده اثبات ایله مکلف اولان طرفک قانون ایله مجهوله دلالت ایتدیکنی فرض و قبول اولنان حادثه و وضعیتلری اثبات ایتسی کافیدر . و بو حال و وضعیت ثابت اولدقدن صوکره حقیقتک بشقه درلو اولدینی مثلاً زوج ، زوجه سَنک نکاحدن یوز سکسان کون صوکره و زوالندن اوچیز کون اول دوغان چوجنک کنديسنگ اولماسه امکان بولندیغنی ، ویا مستغرق دیون بر کیمسه نك وارثلری میراثی قبول ایتدکړینی ، ویا اراضینک مصدق پلاننده کوستریلان حدودک دوغری اولماوب بالعکس ارض اوزرنده اشارت ایدلش اولان حدودک دوغری اولدینی ویا حائل تشکیل ایدن دیوارک مستقلاً بر قومشونک ملکی بولندیغنی و ذی الیدک مالک بولندیغنی ادعا ایدن طرف اثباته مجبوردر .

§ مسئله مابیه نه کې واسطه لرله اثبات اولنیلیر . مجله ، دعوانک اثبات واسطه لرینی تحدید ایتشدرد . بو واسطه لزدن بشقه هیچ بر صورتله منازعه اولنان شی اثبات اولنه ماز . مجله به

کوره حاکم، دعوانک اثباتی خصوصند طرفینک بیاناته واستعمال اولنان واسطه لره نظر آستحصال ایده جکی قناعتله حکم ایده میوب انجق معین شکله ومعین شرائطی جائز اولان واسطه لره ابراز واقعه سی حالنده دعوائی ثابت فرض ایتکه مجبوردر. بوشرطی جائز واسطه لره موجود اولمازسه، حاکمک، حادثه ده کی قناعتی نه اولور ایسه اولسون، دعوائی رد ایتسی لازمدر. مجله ایله معین اثبات واسطه لری؛ اقرار، یمین، یمندن نکول، شهادت، طابو قیدلری و محکمه سجلاتی کبی رسماً تنظیم ایدلش حجج خطیه، حدیقینه بالغ اولان یعنی معتاد وجهله منازعه لی خصوصه دلالتی قطعی اولوب بشقه صورته توجیهنه امکان بولونمايان مادی قرینه لردر.

مجله یه کوره هر دعوا شهادت و قرینه قاطعه ایله اثبات اولنه بیلیر. بوبابده برکونا تحدیدات یوقدر.

بالعکس اصول محاکمه حقوقیه قانونی شهادت و قرینه لرایله اثباتی جائز اولان خصوصاتی صورت عمومیه ده تحدید ایتشدرد. اصول محاکمه قانونی کرک رسمی و کرک خصوصی برسند مندرجاتنک خلاف حقیقت، زیاده و یا نقصان یازلش و یاسهوه مستند اولدینی ادعایینک شهادت ایله اثباتنه مساعده ایتماشدرد و حق، مواضعه احوالی مستثنا اولق اوزره، بونلرک عکسنی ادعا ایدن طرف، ادعاسنی دیگر برسنده ده اثبات ایده مز. یالکز ساخته اولدق لرینی ادعا صورته خلافتی اثبات ایده بیلیر. بونلرک ساخته اولدینی حاکمی اقناع ایدن هر واسطه ایله اثبات اولنه بیلیر. یعنی رسمی و یا خصوصی سندلری تنظیم ایدنلرک و یا تنظیمنده اشتراک ایدنلردن برینک سوء نیت ایله و قصداً حقیقتی تحریف مقصیده حرکت ایتدیکنی هر واسطه ایله اثبات ایده بیلیر، اسباب ثبوتیه قطعاً محدود دکلدر. فقط بویه برسوء نیت ادعاسی بولتمازسه حاکمی اقناع ایده بیلرک ال قطعی دلایلر ایله بیلر خلافتی اثبات اولنه ماز.

مواضعه، یعنی بوسندلرک، طرفینجه کیزلی قالماسی مقرر بر مقاوله احکامنی و یا وضعیتی ظاهراً بشقه درلو کوسترمک ایچون تنظیم اولندق لر ایسه بالعکس، ساخته لکلرینی ادعایه حاجت اولمقسزین، مقابل بر سندله اثبات اولنه بیلیر.

اصول محاکمه حقوقیه قانونی ده حاکمک ابراز واقعه اولنان شهادت و یا وثائق ایله مقید بولونماق لرینه دائر صراحتی حاوی دکلدر. بودلیلر قناعتنی جلبه کافی بولنماسی حالنده بیلر اونلری رد ایده بیلرک ایچون حاکمه صلاحیت ویرمماشدرد.

حاکمک بر ماکنه کبی ابراز اولنان دلالتی تدقیق ایتمکسزین اونلری قبول و یا رد ایتسی چوق کره دوغری شاهدلرک ردینی و بالعکس یالان شاهدلرک قبولی استلزام

ایتمکده ایدی . از جمله مدیونک یوم شهادته قدر ذمتنده بورجک باقی اولدینی شاهدک بیلمامسی پک طیبی اولدیغندن دوغری بر شاهده ، بویله بر سؤال توجیه اولنهرق « بیلمیورم » جوابی اوزرسنه رد اولنسی لازم کلکده ایدی . (مجله ماده : ۱۶۹۵)

کذلک مجله یه کوره شاهدک عادل اولسی لازم اولوب عدالت وصفی ده محله عتبارلرندن ویا شاهدک امری و نظارتی آلتنده بولدینی مأمورلردن ویریله جک صریح ومثبت بر جواب ایله تحقق ایده جکندن مزکیلرک ، کرک غرضه وکرک حقیقته واقف اولماملریته بناءً شاهدک عدالتی بیلمدکاریخی بیان ایتلری ویا بویابده ساده جه سکونلری اولجه دوغری بر شاهدک ردینی استلزام ایتمکده ایدی .

بالعکس اولدن تعلیم اولنهرق ماکنه کبی قورولش شاهدلری ، یالانچیلقلری حاکم طرفندن آکلاشلدینی حالد ، رد ایده ماملری مزور دعوالری نهایتسز درجه چوغالتش ایدی . مجله نک بویابده کی احکامندن شکایتلر زیاده لشدی . کیفیت ، ۱۳۴۰ سنه سنده آتقرده اصلاحات عدلیه مقصدیله طوپلانان قومیسئونک نظر دقتدن قاجادی . بو قومیسئون الک حوق شکایتی دعوت ایدن تذکیه یی الفا ایتدی . شاهدلرک حاکم طرفندن استجوابی اساسی قبول ایتدی . و فقط حاکم لره ، شهادتی تقدیر ایدره ک قاعترلری حصوله کتیرمانلری رد ایتک صلاحیتی ویرمه ک جسارت ایده مدی .

حاکم شاهدلری استجواب ایدوب نتیجه سنده دعوا یه ویا یکدیگرینه مخالف بولان شاهدلری رد ایتک مجبوریته قالمسی بر حوق حقوق ضیاعنه سببیت ویره بیلیر . از جمله شاهدک بعضاً بر نقطه ده خیالاته قایل مامسی ویا قورقاسی ، شاشیرماسی ، لایقیله خاطر لامامسی نتیجه سنده سویله دیکی سوز دیکرینک کنه ویا مشهودلرک افاده سنه اویماقله برابر حاکمه دوغری یقی حقنده قطعی بر قناعت تلقین ایدرسه بونک رد ایدلسی معقول اوله ماز . زده شمعی یه قدر بودوشونجه ایله درکه حاکم شاهدلری استجواب ایده مامسی اجتهدی تقرر ایتش ایدی .

§ قانون مدنی بوتون بو اساسلرده مهم تعدیلات اجرا ایتمکده در .

اولا شوراسی بیان ایتک لازمدرکه قانون مدنی و بورجبر قانونی ، دعوانک نه کبی واسطه لر ایله اثبات اولنسی لازم کلکجکی تعیین ایتامش و بالعکس اسوچره قانون مدنی سنک عقود ومعاملاتک محدود شکل و واسطه لر ایله اثباتی لزومه متدائر اولان قانتون قانتونلری الفا ایدن ۱۰ نجی ماده سی قبول ایتامش اولدیغندن اصول محاکمه حقوقیه قانونمزک ، دعوانک نه کبی واسطه لر ایله اثبات اولنه بیله جکنه دائر

اولان احكامى شمدىلك باقيدىر . اصول محاكمه قانونلىرىنىڭ ائشانى تنظيمىنىدە بعض مقدار و قيمىتىدە بولغان دىعوالرى شهادىتىلە اثباتىدىن منع ايدىجك احكام وضع ايدىلۇپ ايدىلىجىكى تامل اولنە جقدىر .

ثانياً هر نه قدر قانون مدىنىك تطبقه متعلق قانون موجبى بىلە ملغالىسىدە اصول محاكمه حقوقىه قانونىك ۸۹نجى مادە سىندە بىلەنىك شهادىتى متعلق حكملارى اصول محاكمه اعتبارىلە عىناً قبول ايدىلىش اولدىغىدىن، وقانون مدنى بوخصوص ايله مشغول بولمىدىغىدىن بولمىر، اصول محاكمه كىمك مذكور مادەسى ايجابى مرعى بولونمىق لازمىر . شهادىتك مقبول اولماسى ايجون لازم عد اولغان شرطلار از بىلە نصاب شهادت (ايكى ارلك ويا برقادىن ايله ايكى ارلك) ، شهادتك يكدىكرىنە مطابق بولمىسى ، حاكمك مطلقاً ، شو ويا بو طرفك اقامە ايتدىكى شهادت ايله مقيد بولنوب دىكر طرفك دلائلى نظر دقتە آله مامسى (ترجيح بىنات) كى احكام بالضروره اصول محاكمه كىمك لرك تعدىلە قدر باقى قالە جقدىر . شو قدر كە مثلاً بوشانما دىعوالرىندە عىن توجىه اولغامسى، اقرارك بىمە حال مدار حكمت اخذ ايدىلە مەمسى كى قانون مدىنىك صراحتىلە قابل تاليف اولمايان احكام بالطبع معدلىر .

ثالثاً قانون مدنى و بوجلار قانونى لايىھەسى قىمىتى نه اولور سە اولسون اساس اعتبارىلە هر درلو عقود و معاملەنىك حاكمه قناعت وىرەجك هر واسطە ايله اثباتى اساس عد ايتىمكە برابر تعىن ايتدىكى بر چوق معاملە لرك موجودىتى ايجون بعضاً رسمى و بعضاً دى خصوصى سند ياپلىسى لازم عد ايتىمكە دىر . بو معاملە لر سند تنظيم ايدىلمامسى حالندە غير موجود عد اولونور عىن ويا عىندن نكول ايله حتى اقرار ايلەدە اثبات اولنە ماز .
از بىلە :

شخصىت حكىمىيى حائز اولان جمعىتلك تشكىلى ايجون تىجرى بر نظامنامەنىك تنظيم ايدىلىش بولمىسى لازمىر . (۵۳)

تاسىس عىنى وقف رسمى سىندە ياپلور . (۷۴)

نكاحى اعلان ايتىسى ايجون بىلە رىئسە وقوع بولان مراجعتلك، بالذت نهولنە جكلر طرفدن شفاهاً ويا امضالرى مصدق تىجرى طلبنامە ايله اولمىسى ؛ اولنە ايجون ابوينك ويا وسىنىك موافقتى لازم اولان احوالە اشبو موافقتك تىجرى اولمىسى لازمىر . (۹۷)
بر شخص ثالثك نكاح اجراسە وقوع بولەجق اعتراضك تىجرى اولمىسى لازمىر .

نکاح بلديه رئيسك حضورنده عقد ايدملك لازمدر . (۱۷۳)
 « اولادلق ايدنمه ، اولاد ايدينن كيمسەنك اقامتكاهي حاكمك مساعدهسى اوزرينه
 ياپيله جق رسمى بر سنده اولور . » (۲۵۶)

نكاحسز دوغان چوجنك باباسى طرفندن طائماسى رسمى بر سنده ايله اولق
 لازمدر . (۲۹۱)

« بوتون شريكلك ويا ممثلرينك امضالرينى حاوى رسمى بر سنده ربط ايدملكجه
 مال اورناقلى (حصه شايهلى مال) تأسيس ايديله ماز . (۳۲۴)

وصيت رسمى بر سنده ويا هر نقطهسى مضميسى طرفندن يازلش بروصيتنامه ايله ياللق
 لامدر . انجاق معين احواله و شكلده شفاهاً ياپيله بيلير . (۴۷۸)

ميراثك ردى معتبر اولق ايچون ، ميراثينك ، رد كيفيتى صلح محكمه سنده تحريراً
 ويا شفاهاً بيان ايتمى لازمدر . ردل صلح حاكمى طرفندن تسجيل اولونور . (۵۴۹)

تركهك وارثلر آره سنده تقسيمى مقاولهسى تحريرى اولق لازمدر . (۶۱۱)
 « ميراث حقارينك » يعنى ميراثدن اصابت ايدن حصهك بر وارث طرفندن ديكريته

تملكى مقاولهسى تحريرى اولق لازمدر . (۶۱۲)
 اموال غير منقوله اكتسابى ويا ترهينى ايچون طاپوده قيد شرطدر . (۶۳۳) ، (۷۷۱)

غير منقول اوزرنده كى ملكيتى برالدىن ديكريته نقل ايچون ياپيلان عقدلر رسماً تنظيم
 اولنلق لازمدر . (۶۳۴)

اراضيه قانونك تحمىل ايتديكى تحديداًك تعديل ويا خذنى ايچون طرفين آره سنده
 ياپلش اولان عقدلر رسمى مقاوله يه مربوط و طاپوده مقيد بولنلق لازمدر . (۶۵۷)

ارتفاق حقلى يعنى بر اراضيه صاحب اولان شخصه ديك بر اراض اوزرنده بعض منافع
 تأمينى ايچون تأسيس اوله جق حقلر طاپوده قيد ايدملك (۷۰۳) وبو خصوصه دائر

تحريرى بر مقاوله موجود اولق لازمدر . (۷۰۴)
 بر كيمسەنك بر شخصه كى سندسز آلاجنقى ديكريته اولان بورجى ايچون قارشولق

و تأمينات كوستره بيلمەسى ايچون تحريرى بر مقاوله لازمدر . (۸۶۹)
 سندلى الاجقارك رهنى ايچون سندكده تسليمى شرطدر .

منقول ماللر كرهن ايديله بيلمەسى ايچون مقبوض مقابلنده تسليملىرى لازمدر . ۸۷۸
 بورجلر قاتونى ده بك جوق معامله لر ايچون تحريرى مقاولهك موجوديتنى لازم عد

ايتكمكدهدر .

§ رابعاً قانون مدنی ۷ نجی ماده سی موجباً رسمی سجل و سندك خلافی ادعا و اثبات اولنه بيلمك ايچون بونلرك ساخته لكنى ، يعنى تنظيم ايدن مأمورلرك ويا تنظيمه بر صورتله اشتراك ايتمش اولانلرك ، بيلهرك حقيقى تغيير و تحريف ايتدكلرينى ، تعبير آخرله ، سوء نيت ايله حركت ايتمش بولندقلرينى آروجه اثبات لازم كلز .

فى الحقيقه قصداً ، سوء نيت ايله تنظيم اولنوب حقيقى افاده ايتيان رسمى بر سندك ابطالى جائز اولنجه سهوه ، خطايه بناءً يا كلش يابلدنيى ثابت اولان سندك دخی ابطال اولنسى موافق اولور . ديكر طرفدن حاكم سندك يا كلش اولديغه قطعى قناعت حاصل ايتمكه برابر ، مأمورك ويا سندك تنظيمه اشتراك ايتمش اولان اشخاصدن برينك قصد جرميسى ثابت اوله مامسنه بناءً مغاير حقيقت بر معامله يي كوسترديكى اكلاشيلان رسمى سندی ويا سجلي معتبر عد ايتمش معقول اوله ماز . ازجمله بر كيمسه نفوس سجلنده مقيد اولدينى تاريخك يا كلش اولدينى قطعى دليللر ايله ثابت اولورسه نفوس سجلنك ساخته لكى اثبات اولنه مدنيى وسيله سيله تاريخ تولدك تصحيح اولنه مامسى منطقسزدر .

شو قدركه حاكم بو سجللرك محتوياتى دائماً دوغرى فرض ايدر . بالخاصه احوال شخصيه نك بوسجللردن بشقه دليللر ايله اثباتنه مساعد ايتمز . يالكز بوسجللرك دوغرى اولمادينيى ثابت اولورسه اونى كاُن لم يكن عدايدهرك طرفينيى دعوانك اثباتى مكلف ايله طوتار . بوسجللرك ويا رسمى سندلرك دوغرى اولمادينيى اثبات كيفيتى ، برشكل مخصوصه تابع اولماديغندن اولابونى اثبات ايچون حاكم شاهد استماع ايده بيلير . وقناعتى جلب ايدن ديكر هر واسطه يي تدقيق ايده بيلير . تك بر قادينك شهادت ييله كافى عدايده بيلير . ثانياً اونلرك خلاف حقيقت اولدينى اثبات ايچون ابراز اولنان دليللرله اصلاً مقيد دكلدر . وبالطبع بيطرف ورسمى بر صفتى حائز بر مأمورك شهادتنه مستنداً ثابت اولان بر فعلى ، دوغرى اولدينى مشكوك بر شهادتله ابطال ايتمز . هر حالده بوبابده مأمورك بر قصورينيى ، سهوينى اكلامق ، مجله نك تعبيرينيى قوللانمق ايچون ، سندده بر شبهة تصنيع و تزوير ويا سهو كورمك لازمدر .

اصول محاكمه حقوقيه قانونى موجباً امضاسى اقرار ايله ويا تحقيقات ايله ثابت اولان خصوصى سندلرده رسمى سند حكمنده بولنديغندن بونلركده خلافى هر واسطه ايله اثبات اولنه بيلير .

مصطفى رشيد

حقوق فاكولته سى مدرسلرندن